

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1933.

Första kammaren.

Nr 43.

Måndagen den 12 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets betänkanden nr 71 och 72, bankoutskottets utlåtanden nr 52—56, sammansatta banko- och jordbruksutskottets memorial nr 3 samt särskilda utskottets utlåtanden nr 5—15.

Herr **andre vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag ber att få hemställa, att kammaren ville besluta, att bankoutskottets utlåtande nr 52 måtte uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden å föredragningslistan för kammarens sammanträde nästkommande onsdag.

Denna hemställan bifölls.

Föredrogs ett från andra kammaren ankommet protokollsutdrag, nr 648, med delgivning av nämnda kammares beslut över dess andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion angående ytterligare åtgärder för bekämpande av smuglingen av alkoholvaror.

Herr **andre vice talmannen**: Jag hemställer, att första kammaren, som den 7 innevarande månad bifallit sitt andra tillfälliga utskotts i dess utlåtande nr 15 gjorda hemställan, vilken överensstämmer med andra kammarens enligt det nyss upplästa protokollsutdraget fattade beslut, måtte finna delgivningen av andra kammarens beslut ej föranleda vidare yttrande.

Vad herr andre vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Anmälades och bordlades sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl, m. m., ävensom i ämnet väckta motioner.

Herr *Gustafsson, Karl*, väckte en motion, nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vapenkungörelse m. m.

Motionen blev på begäran bordlagd.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 7.10 e. m.

In fidem
Eric Carlén.

Tisdagen den 13 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr andre vice talmannen.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 271, med förslag till beräkning av vissa inkomster å riksstaten för budgetåret 1933/1934 m. m.

*Ang. åtgärder
till lindrande
av fiskare-
befolkningens
ekonomiska
betryck.*

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet *Sköld*, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr von Helands interpellation angående åtgärder till lindrande av fiskarebefolkningens ekonomiska betryck, erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Med kammarens tillstånd har herr von Heland till mig framställt följande spörsmål:

1) Har regeringen uppmärksammat rådande förhållanden beträffande importen av fisk till vårt land samt de åtgärder, som andra länder vidtagit i syfte att utestänga svenska fiskares exportmöjligheter?

2) Har regeringen uppmärksammat de åtgärder, som Islands myndigheter vidtagit i syfte att hindra svenska fiskare att utnyttja sillfisket på sådant sätt, att det kan vinnas avsättning för salt och kryddad sill inom Sverige, fångad av svenska fiskare?

3) Om så är förhållandet, har regeringen för avsikt att skyndsamt vidtaga åtgärder, som bidraga till åstadkommande av rättelse i här avsedda fall till hjälp för fiskarebefolkningen i dess ekonomiska betryck?

I interpellationen har herr von Heland återgivit en skrivelse den 2 mars 1933 från representanter för fiskarebefolkningen och fiskhandeln, vilka då hållit ett sammanträde i Stockholm. Den ifrågavarande framställningen anmälles redan den 3 mars 1933 för Kungl. Maj:t i samband med andra framställningar från fiskarehåll, och på min hemställan beslöt Kungl. Maj:t att bemyndiga chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla utredningsmän för att enligt vissa riktlinjer verkställa utredning och avgiva förslag rörande åtgärder för fiskerinäringens understödjande och lättandet av denna närings avsättningssvårigheter. Den 7 mars tillkallade jag med stöd härav fem utredningsmän. Enligt de angivna direktiven för utredningens bedrivande skulle den inriktas på utarbetandet av omedelbart genomförbara och koncist utformade förslag. Utredningsmännen skulle äga att, allt efter arbetets gång, framlägga förslag i särskilda frågor.

I enlighet med de sålunda för utredningen givna direktiv har denna, som arbetar under benämningen 1933 års fiskeriutredning, under vårens lopp avlämnat vissa förslag till åtgärder för fiskerinäringens stödjande. Dessa förslag hava blivit av regeringen prövade så skyndsamt som möjligt. Sålunda har Kungl. Maj:t den 19 maj 1933 beslutat viss reglering av införseln av färsk långa för beredning till spillånga i syfte att trygga avsättningen av svensk-fångad långa. Vidare har i konselj den 9 juni 1933 anvisats ett belopp av 50,000 kronor ur arbetslöshetsanslaget för utlämnande av vissa premier vid

Ang. åtgärder till lindrande av fiskarebefolkningens ekonomiska betryck.

(Forts.)

svenska fiskares fångst och saltning av Islandssill. Från fiskeriutredningen införs väntas ytterligare förslag, och jag har mig bekant, att utredningen för närvarande sysslar med frågan om ålfisket.

Såsom sammanfattande svar å interpellantens frågor må alltså framhållas, att regeringen noga uppmärksammat frågan om fiskerinäringens nuvarande förhållanden samt vidtagit och ämnar vidtaga de åtgärder på området, som lämpligen kunna genomföras.

Herr von Heland: Herr talman! Jag får vördsamt tacka herr statsrådet för det nu avgivna svaret på min interpellation. Första svaret på denna min interpellation kom ju synnerligen snabbt, då jag samma dag, som jag framfört densamma, genom kvällsradion kunde få höra, hur herr statsrådet tillsatt 1933 års fiskeriutredning. Man hade hoppats att genom denna fiskeriutredning få fram lämpliga förslag till fiskerinäringens stödjande, till vilka årets riksdag skulle kunnat taga ställning. Tyvärr är det hittills synliga resultatet från utredningens arbete minimalt, och i varje fall är det otänkbart, att Kungl. Maj:t på initiativ av fiskeriutredningen kan förelägga denna riksdag något förslag av större betydelse till de betryckta fiskarnas hjälp. Därtill är tiden för långt framskriden. Återstår alltså vad Kungl. Maj:t på administrativ väg kan åstadkomma, vilket tyvärr icke torde kunna bli av den omfattning, som läget fordrar.

Några anslag av större räckvidd kan det icke bli fråga om, och sådana mått och steg, som erfordra lagändringar, torde ävenledes var otänkbara. Man får dock vara tacksam för regeringens hittills visade intresse för frågan. Regeringen har ju tillsatt nämnda fiskeriutredning, och herr statsrådet har i sitt interpellationssvar visat på ett par redan vidtagna åtgärder. Dessutom utlovar herr statsrådet i detta svar, att regeringen skall vidtaga sådana åtgärder på området, som lämpligen kunna genomföras. Regeringen avvaktar sålunda nya förslag från fiskeriutredningen. Avgörandet vilar därför tydligen i första hand hos 1933 års fiskeriutredning, men tyvärr har jag från fiskarhåll fått höra den uppfattningen, att man av olika orsaker icke har alltför stort förtroende för denna utredning med den sammansättning, som den fått, icke minst beroende på det starkt markerade liberalt frihandelsvänliga inslaget.

Man måste även beklaga, att fiskerifrågorna i avvaktan på utredningens resultat ansetts böra skjutas åt sidan vid den allmänna uppgörelse i viktiga näringspolitiska frågor, som nyligen träffats, och vid vilken, enligt vad jag tror mig veta, även dessa frågor förts fram.

Jag hoppas i alla fall, att jordbruksministern skall visa intresse för fiskarbefolkningens livsfrågor, och jag tror mig kunna försäkra, att man från det parti, jag tillhör, vill lämna landets fiskarbefolkning allt det stöd, som är möjligt.

Justerades protokollen för den 7 och den 9 innevarande månad.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott den av herr *Gustafsson, Karl*, väckta motionen, nr 344, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vapenkungörelse m. m.

Vid föredragning av sammansatta beviltnings- och jordbruksutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl, m. m., ävensom i ämnet väckta motioner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

På framställning av herr andre vice talmannen beslöts att bankoutskottets utlåtanden nr 53 och 54 skulle i nu angiven ordning uppföras närmast efter bankoutskottets utlåtande nr 52 på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 271 blev densamma på begäran bordlagd.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets memorial och utlåtanden:

nr 129, i anledning av kamrarnas återremiss av statsutskottets utlåtande nr 87 med föranledande av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkt 90, gjorda framställning i fråga om det ordinarie anslaget till karolinska institutet: avlöningar för professorer och lärare m. fl.;

nr 130, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av kostnader för Svea hovrätt, dels ock Kungl. Maj:ts under riksstatens andra huvudtitel, punkterna 12, 13 och 15, gjorda framställningar angående anslag till bestridande av kostnader för Göta hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge samt tillfällig förstärkning av hovrätternas arbetskraft jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 131, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till bestridande av krigsdomstolarnas verksamhet m. m.; samt

bankoutskottets utlåtanden:

nr 57, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning angående pension åt förste eldaren vid riksbankens huvudkontor J. Appelberg;

nr 58, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning angående visst understöd åt en f. d. befattningshavare hos ett enskilt med statslån understött järnvägsaktiebolag;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i den vid lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade åldersförteckningen; och

nr 60, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om uppförande av nybyggnad för riksbankens sedeltryckeri.

Anmäldes och godkändes sammansatta beviltnings- och jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 304, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl, m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.13 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 14 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 3.30 e. m.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 51 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att vid införsel från utlandet av till nr 68 i gällande tulltaxa hänförliga varor tull skall från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, utgå med 25 kronor för 100 kilogram, beräknat efter verkliga nettovikten, icke blott beträffande skal och kärnhus av äpplen och s. k. chopped apples till beredning av läskdrycker utan även för övriga till nämnda tulltaxenummer hänförliga varor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att gällande tullfrihet för till tulltaxenummer nr 68 hänförliga varor skall bibehållas, med undantag likväl för skal och kärnhus av äpplen samt s. k. chopped apples till beredning av läskdrycker.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 60;

Nej — 56.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 655, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 83 ja och 118 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 143 ja och 174 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bankoutskottet i dess memorial nr 43 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill bifalla vad bankoutskottet under punkten 50 av sitt utlåtande nr 34 hemställt eller att förevarande motion II: 218 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen, i likhet med andra kammaren, bifallit den vid punkten fogade reservationen och alltså, i anledning av förevarande motion II:218, medgivit, att musiksergeanten i Livregementets till häst reserv Carl Axel Erik Cederblad må från och med den 1 januari 1933 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 420 kronor.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 86;

Nej — 28.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 656, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 85 ja och 119 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 171 ja och 147 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med ja-propositionen.

Företogs jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 68 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen skall avslå Kungl. Maj:ts i proposition nr 243 framställda förslag i avseende å tulltaxenummer 219 (löd- och svetsmedel, ej särskilt nämnda), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del och sålunda beslutat, att nummer 219 i gällande tulltaxa skall hava följande ändrade lydelse:

Tull för
100 kg
kronor.

219 Löd- och svetsmedel, ej särskilt nämnda E 20:—.

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 62;

Nej — 54.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 657, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 85 ja och 123 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 147 ja och 177 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Anställdes jämlikt § 65 riksdagsordningen omröstning över följande av bevillningsutskottet i dess memorial nr 69 föreslagna samt av båda kamrarna godkända voteringsproposition:

Den, som i likhet med första kammaren vill,

a) att nr 1111 i gällande tulltaxa skall hava följande ändrade lydelse:

Tull för
100 kg.
kronor

Celluloid, cellon, cellofan, gaudafil, bakelit, galalit, ambroin, eburin och andra liknande formbara, konstgjorda ämnen, ej hänförliga till annat nummer:

arbetade, ej särskilt nämnda:

1111 av celluloid eller galalit; ävensom folier av cellon, viskos och andra cellulosaderivat samt arbeten därav E 80:—

b) att förordningen den 31 januari 1932 (nr 15) med tillägg till gällande tulltaxa skall, i vad den avser tulltaxenummer 1111 (stat. nr 2039), hava följande ändrade lydelse:

Tulltaxe- Statistiskt
nr nr

Tilläggstull
för 100 kg
kronor

Celluloid, cellon, cellofan, gaudafil, bakelit, galalit, ambroin, eburin och andra liknande formbara, konstgjorda ämnen, ej hänförliga till annat nummer:

arbetade, ej särskilt nämnda:

1111 2039 av celluloid eller galalit; ävensom folier av cellon, viskos och andra cellulosaderivat samt arbeten därav E 40:—

c) att de under a) och b) omförmälda ändringarna skola träda i kraft å dag, som Kungl. Maj:t bestämmer,

röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren, med bifall till de likalydande motionerna I:102 av herr Örne och II:188 av herr Holmgren, beslutat, att gällande tulltaxa skall från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, i nedan angivna delar hava följande ändrade lydelse:

Tull för
100 kg
kronor

211 Träspnit (metanol) T; ävensom aceton och acetonolja samt metyletylketon N 20:—

Anm. För aceton, som är avsedd uteslutande såsom lösningsmedel vid tillverkning av cellofanliknande folier, skall tull icke utgå.

3 §.

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Bevis angående										
» angående inskrivningsdomares beslut, tecknat å företedd handling,										
i lagfartsärende, där taxeringsvärdet eller köpesumman för den egendom, som beviset avser, icke uppgår till 1,000 kronor	—	50	—	50	—	—	—	—	—	—
i annat ärende	1	50	2	50	—	—	—	—	—	—
Där i ärende rörande inteckning i järnväg bevis tecknas å tryckta eller graverade obligationer, som äro av lika lydelse eller skilja sig endast i avseende å littera eller nummer, eller där eljest i ett och samma ärende meddelas bevis å flera handlingar, utgår stämpelavgift för allenast ett bevis.										

Sedan efter given varsel kammarens ledamöter intagit sina platser och voteringspropositionen upplästs, verkställdes omröstningen medelst namnupprop; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 63;

Nej — 48.

Efter det protokoll över omröstningen blivit uppsatt, justerat och avsänt till andra kammaren, ankom därifrån ett protokollsutdrag, nr 659, som upplästes och varav inhämtades, att omröstningen därstädes utfallit med 51 ja och 150 nej samt att båda kamrarnas sammanräknade röster befunnits utgöra 114 ja och 198 nej, vadan beslut i frågan blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nej-propositionen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 271, med förslag till beräkning av vissa inkomster å riksstaten för budgetåret 1933/1934 m. m.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets memorial nr 129 samt utlåtanden nr 130 och 131 ävensom bankoutskottets utlåtanden nr 57—60.

*Ang. riktlinjer
för Sveriges
penning-
politik.*

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtande nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

I en den 26 maj 1933 dagtecknad proposition, nr 260, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att riksbanken finge för tiden från och med den 16 juni till och med den 30 september 1933 vara fristagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill gäve anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

I den föreliggande propositionen hade föredragande departementschefen till behandling upptagit frågan om riktlinjerna för vårt lands penningpolitik.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

I motiveringen hade utskottet anfört bland annat följande:

»Lika med departementschefen finner utskottet ett bindande av den svenska kronan till guld för närvarande vara uteslutet. Icke heller torde det vara lämpligt att nu anknyta kronan i ett fast förhållande till någon av de från guldets lösgjorda främmande valutorna. Förutsättningen för en sådan anknytning synes, såsom departementschefen antytt, böra vara att de viktigaste bland dessa valutor inbördes stabiliserats och att samtidigt möjlighet beretts till en återhämtning av priserna.

Intill dess denna förutsättning inträtt, lär, på sätt departementschefen anfört, den svenska kronans värde böra fortfarande regleras med hänsyn tagen till dess inhemska köpkraft och det svenska näringslivets behov. En anpassning av kronans yttre värde, uttryckt i växelkurserna, till den inhemska köpkraften bör eftersträvas. Att för vinnande av handelspolitiska fördelar åvägabrinda en depreciering av kronans utlandsvärde, oberoende av dess inre köpkraft, bör icke ifrågakomma.

Såsom mål för den penningpolitik, vilken från här angivna utgångspunkter bör föras under den närmaste framtiden, torde böra, såsom i propositionen skett, uppställas en stegring av den inhemska partiprisnivån. Att angiva gränserna för denna stegring i vidare mån än vad i propositionen skett synes knappast kunna ifrågakomma. I likhet med departementschefen finner utskottet alltså tillräckligt, om begränsningen uttryckes så, att stegringen icke bör mera kännbart påverka levnadskostnaderna. Av vad nu anförts följer, att utskottet lika med departementschefen finner uppmärksamheten böra vara inriktad jämväl på att förhindra en prisstegring av utpräglat inflationistisk karaktär.

I detta sammanhang anser sig utskottet böra understryka vad departementschefen anfört om angelägenheten av att åtgärder för förverkligande av det uppställda programmet utan onödigt dröjsmål vidtagas och ske i samförstånd mellan därav berörda offentliga och enskilda institutioner. Särskilt är naturligen en samverkan mellan riksbanken och riksgäldskontoret av den största betydelse. I avseende härå vill utskottet icke underlåta att starkt framhålla vikten av att riksgäldsfullmäktige vid upplåningens handhavande i möjligaste mån undvika åtgärder, som verka åtstramande på kapitalmarknaden eller eljest medföra olägenheter för det enskilda näringslivet och alltså äro ägnade att

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

motverka syftet med den av statsmakterna anbefallda penningpolitiken. Men det bör också erinras, att även andra institutioner — framför allt sparbanker och övriga penninginrättningar — kunna i sin verksamhet på olika sätt bidra till att underlätta det penningpolitiska programmens genomförande. Det är angeläget, att detta genomförande icke försvåras genom en olämplig hållning från dessa institutioners sida. De medel, riksbanken äger att påverka ifrågakommande inrättningar, främst med avseende å räntepolitiken, bör riksbanken icke underlåta att använda.»

Reservation hade anmälts av, utom annan, herr *Stendahl* mot vissa delar av utskottets motivering.

Herr Stendahl: Herr talman! Vid detta utlåtande har jag ansett mig vara tvungen att foga en blank reservation, vilken jag skall tillåta mig att här inför kammaren något motivera.

När utskottet i början av sitt utlåtande, å sid. 6, bland annat säger, »att för vinnande av handelspolitiska fördelar åvägabringa en depreciering av kronans utlandsvärde, oberoende av dess inre köpkraft, bör icke ifrågakomma», och när utskottet strax därinunder säger, att en måttlig »stegring av den inhemska partiprisnivån» är önskvärd, så är detta ingenting annat än vad som redan 1932 års bankoutskott sade och något, vari jag helt och fullt kan instämma. Men med åtskilligt av vad som sedan följer i utskottets utlåtande förhåller det sig emellertid inte på samma sätt.

I den kungl. propositionen finnes bland annat angivna en del uttalanden av vad de valutasakkunniga ha yttrat, och på sid. 14 i sagda proposition, längst ned på sidan, angives såsom de valutasakkunnigas enhälliga ståndpunkt, bland annat, följande: »Vid finansieringen av statens och kommunernas utgifter i anledning av arbetslösheten liksom för andra ändamål bör hänsyn tagas till att syftet med en effektiv kreditpolitik efter förmåga befordras och icke motarbetas. Framför allt måste det undvikas, att sparandet genom sättet för finansieringen drages från den enskilda produktionen och att till skada för näringslivet stramhet skapas på kapitalmarknaden. Detta resultat förutsätter bland annat, att statens utgifter icke onödigtvis springa i höjden.»

Och litet längre bort i samma proposition, på sid. 21, refereras åtminstone vissa av de valutasakkunnigas ståndpunkter. Andra stycket å sid. 21 börjar på sätt som följer: »Det har från flera håll betonats, att man ej med säkerhet kan vänta någon större effekt på priserna av arbetenas igångsättande», d. v. s. nödhjälpsarbetenas igångsättande, »även om man väljer en finansieringsmetod, som åstadkommer en verklig köpkraftsökning.»

Dessa båda synnerligen försiktiga uttalanden, i vilka jag helt kan instämma, återgivas i utskottets utlåtande mitt på sid. 7, såsom följer: »Såsom de sakkunniga påpekat, torde i samband med finansieringen av statens utgifter för arbeten till motverkande av arbetslösheten erbjuda sig olika utvägar, ägnade att användas i det ifrågakommande penningpolitiska syftet. Dessa möjligheter böra, på sätt departementschefen anført, utnyttjas i den utsträckning, som kan erfordras för att nå det åsyftade målet.»

När således de sakkunniga varna för att låta statens utgifter springa i höjden och framhålla det för alla förnuftiga människor självklara önskemålet, att staten vid finansiering av sina utgifter skall välja sådana vägar att uppnåendet av de uppställda penningpolitiska målen efter förmåga befordras och ej motarbetas, och då åtminstone vissa av de sakkunniga överhuvud ifrågasätta, huruvida man i detta sammanhang kan inverka på prisnivån, så finner utskottet med finansministern, att här hava de sakkunniga samt och synner-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)
ligen givit anvisning på ett medel, som är helt ofelbart, ty det bör enligt utskottets utlåtande användas, till dess att det åsyftade målet, d. v. s. en prisstegring, uppnåts.

Ännu egendomligare ställer sig saken, om man vänder på bladet i utskottets utlåtande till sid. 8 och där läser vad utskottet säger, nämligen »Bestämmandet och avvägandet, av de medel, vilka under olika förhållanden lämpligen böra komma till användning för att nå målet, ankommer däremot på riksbanksledningen, som i detta avseende har att ensam bära ansvaret.»

Om man nu jämför vad bankoutskottet sagt på sid. 7 och vad det säger på sid. 8 och ställer dessa två yttranden emot varandra, förefaller det mig, som om konsekvensen måste bli den: på sid. 7 ställer sig bankoutskottet bestämt emot vad de enhälliga valutasakkunniga varnat för, nämligen för en för rask skuldsättning och ett för snabbt stigande i höjden av statens utgifter, och i stället säger till bankofullmäktige, att de nu skola go ahead, köra med starkast omöjliga fart för att uppnå en prisstegring, men man vårdar sig inte om att anvisa de penningmedel, som skulle kunna behövas för att driva en sådan go-ahead-politik. Fastmer skyndar man sig, på sid. 8 i utskottsutlåtandet, att säga ifrån, att något ansvar för en sådan av bankoutskottet tillrättad politik vill man inte taga, och några medel för att genomföra den vill man inte ställa till förfogande. Men herrarna i bankofullmäktige skola, utan att några nödiga penningmedel äro anvisade, vara så goda och sörja för att den önskade prisstegringen äger rum, och ansvaret — det skola de också taga.

Jag undrar, hur den tyrann egentligen skulle se ut, som skulle falla på den tanken att behandla sina underlydande på ett liknande sätt. Bankoutskottet generar sig emellertid inte för att tillråda riksdagen att behandla sina riksbanksfullmäktige på ett dylikt sätt.

Nu står det visserligen inte i bankoutskottets utlåtande, men man hör mycket ofta här i riksdagen man och man emellan sägas, att visserligen tog bankoutskottet ett initiativ, som underströks av riksdagen år 1932, men riksbanksfullmäktige ha suttit med armarna i kors och inte ställt sig de givna instruktionerna till efterrättelse. Jag vågar bestämt påstå, att ett dylikt talesätt är fullständigt felaktigt. Bankofullmäktige ha icke under den gångna tiden suttit med armarna i kors och ingenting gjort, utan tvärtom. Och jag skall be att få lämna bevis för detta påstående.

Om man jämför riksbankens stat för den 31 maj 1933, den för närvarande senast tillgängliga, med dess stat för den 30 november 1931 — således en tidsskillnad av ungefär $1\frac{1}{2}$ år mellan dessa båda stater — skall man finna, att under denna tidsperiod har riksbankens innehav av svenska statspapper ökats med cirka 250 miljoner kronor. Låt vara att denna ökning till väsentlig del inte är beroende på riksbanksfullmäktiges förstånd eller frivilliga åtgärder, eller att den rättare sagt har skett i sammanhang med nödvändigheten för statsmakterna att vid ett visst tillfälle ingripa och reda upp de svårigheter, som inträffade i samband med Kreugerkoncernen, så är det i alla fall ett faktum, att genom överförande till riksbanken av ungefär 200 miljoner kronor i statspapper, rediskonteringen väsentligen upphörde, varigenom den svenska penningmarknaden lättades med motsvarande belopp. Sedan dess har riksbanken utan tvång ökat detta sitt innehav av svenska statspapper. Utöver den lättnad, som härigenom åstadkommits, har riksbanksledningen under sagda tid, cirka $1\frac{1}{2}$ år, ökat sitt innehav av utländska valutor med cirka 250 miljoner kronor, på så sätt ytterligare lättande den svenska penningmarknaden. Det är således i alla fall ett belopp av 500 miljoner kronor sammanlagt, varmed den svenska riksbanksledningen under denna period har lättat den svenska penningmarknaden. Det förefaller mig, att man

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

skall ställa mycket stora anspråk för att vilja bestrida, att ett dylikt belopp inte är någonting och att ingenting har åtgjorts.

Utöver vad man gjort, kunde det ju visserligen finnas ännu ett medel att tillgripa, och det vore en ytterligare depreciering av den svenska valutan. Men i det avseendet förefaller det mig, att såväl valutasakkunniga som statsrådet och chefen för finansdepartementet ävensom bankoutskottet och riksdagen dess bättre, säger jag, äro eniga om att ett dylikt medel inte bör användas.

Detta riksbankens ingripande till lättnad för den svenska penningmarknaden har bland annat verkat på det sättet, dels att vissa svenska penninginstitut hava fått mycket stora räntelösa tillgodohavanden stående på giro hos riksbanken och dels så att räntesatsen på vår penningmarknad väsentligt har sjunkit, alltsammans ledande mot det av riksdagen angivna målet, d. v. s. en skälig prisåterhämtning. Om nu, vilket är ett faktum, det önskade målet icke ännu har nåtts, så förefaller det mig vara beroende på att, såsom såväl riksbanksfullmäktige som, såvitt jag förstår, också de valutasakkunniga påpekat, det finns mycket små möjligheter för ett litet land som Sverige att under en krisperiod av den art, som den vi nu leva igenom, åstadkomma en säraktion till höjande av prisläget i vårt eget land. Jag finner det för min del vara alldeles riktigt och jag finner ett stöd för denna uppfattning i ungefär följande: Vår svenska exportindustri inverkar oerhört på vår svenska handelsbalans. Det förefaller mig, som om man utan överdrift kan säga, att vår svenska exportindustri är mera beroende av förhållandena på världsmarknaden, där den skall avsätta sina produkter, än av förhållandena hemma hos oss, och beviset för detta finner åtminstone jag ligga i att man här hemma kan producera huru goda varor som helst till hur låga priser som helst, men om köpförtroendet saknas på världsmarknaden, där exportindustrien i detta fall skall avsätta sina produkter, så kan den svenska industrien inte sälja sina varor och inte driva en lönande rörelse. Följden blir nöd och elände bland alla dem, som här hemma i större eller mindre grad äro beroende av den svenska industrien. Konsekvensen av detta blir således den, som förresten ifrån många håll tidigare påpekats, att den kris, som vi nu genomleva, är i första hand en förtroendekris och att det viktigaste man har att göra är att försöka att ställa det för sig på så sätt, att man åtminstone inte gör något, som motarbetar ett sådant förtroendes återvändande. Ty i och med att förtroendet kommer tillbaka, återvänder köpkraften eller rättare sagt köpförtroendet, och i och med att detta köpförtroende kommer tillbaka, går det hela runt igen, och då är man, åtminstone enligt min mening, över krisen.

Det heter så vackert, att målet för penningpolitiken bör vara en återhämtning av prinsnivån. Det är enligt min åsikt en sanning med en viss modifiering. Målet för en sund penningpolitik bör enligt min mening vara att på allt sätt biträda det s. k. »ekonomiska livet» att genomlida den sjukdom, som för närvarande och kanske ännu mera har härjat detsamma. Stater och enskilda ha begått stora misstag, som givit till resultat en häftig feberkris. Många ha insett sina misstag och försöka nu rätta till dem, bland annat genom minskning av lager och betalning av skulder. När man gått tillräckligt långt på den vägen, kommer förtroendet åter. Dess försvinnande har varit det särskilt karakteristiska för denna kris.

På grund av den lättnad, som riksbanken åstadkommit på den svenska penningmarknaden, ligga nu, som jag nyss nämnde, vissa banker med stora belopp räntelösa, och de ha därför på grund av sitt förkättrade profitbegär fått en alldeles särskild anledning att pröva, huruvida ej den tidpunkt kommit, då man åter kan våga sig på att ställa medlen till näringslivets för-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)
fogande. Intet annat jag kan förstå, anse emellertid herr finansministern och bankoutskottet, att fullmäktige här varit alltför stygga mot privatbankerna. Dessa skola inte behöva ha några medel räntelösa, utan de skola få en säker och likvid placeringsmöjlighet i skattkamarväxlar. Jag undrar blott, huruvida bankernas intresse att finna en placering inom det svenska näringslivet härigenom särskilt uppmuntras.

Slutligen skall jag tillåta mig att såsom min uppfattning framhålla, att basen för varje förnuftig penningpolitik måste vara en sund sparsamhet med såväl allmänna som privata medel.

Herr **Örne**: Herr talman! I åtskilliga avseenden kan jag instämma med den talare, som nyss lämnade talarestolen. Jag skall emellertid be att få foga ytterligare några anmärkningar till det föreliggande förslaget.

Utskottets motivering synes mig inte vara vidare lycklig ur teknisk synpunkt. Utskottet åberopar finansministerns yttrande och har förmodligen åsyftat en anslutning till de synpunkter, som där äro angivna. Jag går ut ifrån det. Men finansministerns ord äro av utskottet omskrivna, parafraserade, utan att det är möjligt för en utomstående att klart se, om utskottet avsett att ge en annan läggning åt penningpolitiken än finansministern eller inte. Hade det inte varit både enklare och redigare, att utskottet helt enkelt efter återgivandet av departementschefens yttrande, hade sagt: Utskottet ansluter sig till den uppfattning, som kommer till uttryck i departementschefens nu återgivna yttrande?

Därest utskottet på någon punkt hade velat tillkännagiva en avvikande mening eller velat skärpa eller mildra vad departementschefen anfört, hade det lämpligen kunnat ske genom att klart och tydligt framföra dessa särmeningar efter den principiella anslutningen. Som det nu är, har man de valuta-sakkunnigas program, finansministerns program och utskottets program inte alls, såvitt jag kunnat se vid en lekmanamässig genomläsning av dem, skilda från varandra på något mera framträdande sätt, men dock olika formulerade och så sammanflätade, att det torde bli en lämplig uppgift för en framtida doktorsavhandling i penningpolitik att bena upp, vari dessa olika uttalanden skilja sig från varandra och vari de sammanfalla. Då nu härtill kommer, att samtliga uttalanden med hänsyn till tidsomständigheterna äro ytterst vaga och obestämda, så att vart och ett ger anledning till stora frågetecken i kanten, särskilt om man går ut ifrån den åsikt, som jag representerar, blir det inte vidare lätt att tillämpa, vad som här är anfört.

Helst skulle jag vilja föreslå, att kammaren beslöte ersätta utskottets text med ett enkelt åberopande av departementschefens yttrande, såsom jag nyss förordade. Då skulle åtminstone några fördelar vinnas, ehuru jag ingalunda vill underskriva allt vad departementschefen har sagt. Då detta nu icke låter sig göra, eftersom därigenom hela motiveringen skulle kunna bortfalla i händelse av olika beslut i kamrarna, måste jag nöja mig med att föreslå några enkla strykningar i utskottets motivering av uttryck, som synas mig vara i många hänseenden betänkliga och ägnade att ge en fullständigt felaktig föreställning utåt om den penningpolitik de svenska statsmakterna ämnat föra.

På sid. 6 längst ned, herr talman, står en mening, som lyder: »Av vad nu anförts följer, att utskottet lika med departementschefen finner uppmärksamheten böra vara inriktad jämväl på att förhindra en prisstegring av utpräglad inflationistisk karaktär.» Detta »utpräglad» synes mig vara synnerligen dyrbart. Jag vet inte, vem det är som kan ha hittat på det, men är det verkligen meningen, att man skall ha en inflationistisk penningpolitik här i landet? Jag har inte kunnat läsa fram det ur statsrådets yttrande och ur de

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

sakkunnigas sammanfattning. Jag kan inte tro, att någon förnuftig människa vill vara med om ens början på en inflationistisk politik. Det är ju nämligen på det sättet, att varje sådan påeldning under pannan som en inflation innebär med naturnödvändighet kommer att medföra en framtida försämring av läget. Det visar sig alltid i sådana fall, att efter det dylika åtgärder ha bringat en tillfällig och konstlad lättnad, kommer det en tid, då man måste höja räntorna på det mest oerhörda sätt för att bringa det finansiella och ekonomiska samhällsskeppet på rätt köl igen, och det är väl inte något sådant vi skola sträva efter på detta område. Om man nu ämnar driva en penningpolitik, som skall åstadkomma en prishöjning, vill jag inte opponera emot det, men det är inte varje prishöjning, som har en inflationistisk karaktär. Då skulle vi ju ha inflation var gång varor ökade i pris. Det kan vara fullkomligt i överensstämmelse med normala och riktiga ekonomiska lagar att varupriserna stegras. Jag skall för min del för att undvika varje missförstånd be, herr talman, att få ordet »utpräglad» struket. Det står för övrigt tillräckligt tydligt uttalat här, att penningpolitiken skall skötas så, att en återhämtning i priserna inträder.

Sedan har jag en liten anmärkning på sid. 7. I den mening, som börjar med orden: »I detta sammanhang anser sig utskottet böra understryka vad departementschefen anført», står det i fortsättningen bland annat: »för förverkligande av det uppställda programmet utan onödigt dröjsmål vidtagas». Jag har sett efter, att statsrådet och chefen för finansdepartementet har sagt »utan dröjsmål». Utskottet däremot har sagt »utan onödigt dröjsmål». Skillnaden förefaller mig vara härfin. Om jag fattat situationen rätt, skall riksbanken först i samband med att det verkligen skall ske en upplåning för statens räkning börja vidtaga de här åtgärderna. Att göra det tidigare torde vara alldeles omöjligt, såvitt jag kan begripa. Jag tycker för min del, att det är bättre att använda den enkla positiva formen: att åtgärder för förverkligande av det uppställda programmet vidtagas och ske i samförstånd mellan därav berörda offentliga och enskilda institutioner. Jag hemställer sålunda om att orden »utan onödigt dröjsmål» strykas.

Samma stycke avslutas med en mening som lyder: »De medel, riksbanken äger att påverka ifrågavarande inrättningar», — d. v. s. sparbanker och övriga penninginrättningar, såsom angives litet längre upp — »främst med avseende å räntepolitiken, bör riksbanken icke underlåta att använda». Herr talman, jag måste säga, att denna mening förefaller mig närmast som en admonition åt riksbanksledningen. Eftersom jag själv är chef för en sparbank, har jag en livlig erfarenhet av att riksbanken hittills icke har försummat några medel att genomföra räntesänkningar hos denna sparbank, och jag har mig bekant, eftersom jag varit närvarande vid några tillfällen, då behandling av andra sparbanker företagits, att de allra kraftigaste medel, som stå till vederbörande riksbanksledares förfogande, ha kommit till användande. Dessa medel inskränka sig till att påverka övertygelsen. Tvångsmedel har riksbanken — jag vill för min del säga *lyckligtvis* — icke, när det gäller sparbankerna. Jag undrar, om man verkligen skulle anse det vara lyckligt, om det vore så ställt här i landet, att en enda person hade att med diktatorisk makt bestämma angående ränteförhållandena. Jag tror, att landet far bäst av att sparbanksledningarna ha något inflytande på skötseln av sina olika penninginrättningar. Jag har för egen del ganska starka klagomål att framföra mot den räntepolitik, som förts av en mängd sparbanker, sedan postsparbankens ränta sattes ned till den enligt min mening med hänsyn till ränteläget alltför låga satsen av $2\frac{1}{2}$ procent. Många sparbanker ha ju ännu inte kommit längre ned än till 4 eller $3\frac{3}{4}$ procent, och den härigenom uppkommande marginalen anser jag

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

för min del vara för stor. Men jag måste för min del dock säga, att det aldrig skulle falla mig in att, om det funnes tvångsmedel, gå till dem, som förfogade över dessa tvångsmedel, och begära att de utnyttjades. Det bör räcka med att man allvarligt talar med vederbörande, och det har riksbanksledningen i största utsträckning gjort. Jag anser således den admonition, som jag uppläste, icke vara befogad, och jag anser den onödig. Därför hemställer jag om att hela slutmeningen strykes.

När jag läst det stycke, som slutar överst på sid. 8 i betänkandet, har jag funnit, att utskottet alldeles riktigt har givit uttryck å det faktiska förhållandet, att bestämmandet och avvägandet av de medel, som böra användas för att nå målet, ankomma på riksbanksledningen. Men till detta har nu utskottet fogat en relativsats, som lyder: »som i detta avseende har att ensam bära ansvaret». Det står i gällande lagar och bestämmelser, att bankofullmäktige ha att bära ansvaret för sina beslut i detta hänseende. Jag har därför undrat, om det är någon särskilt sorts ansvar utöver vad som står i gällande lag, som utskottet vill genom denna sats pålägga bankofullmäktige. När jag har talat med en person här i kammaren om saken, har det också framkommit en förmodan, att utskottet genom denna sats vill avskära möjligheten för Kungl. Maj:t att utöva något som helst inflytande på hithörande område. Om avsikten är denna, innebär ju satsen bara ett konstaterande av riksbankens konstitutionella ställning. Jag kan inte se, att det är nödvändigt att göra det just i förevarande sammanhang. Jag skulle för min del helst ha velat yrka, att denna relativsats finge utgå, men tillsvidare skall jag nöja mig med att höra en utläggning från bankoutskottets ärade ordförande, som har ordet litet senare, angående utskottets verkliga mening med denna för mig mycket dunkla sats.

Jag hemställer sålunda, herr talman, om följande ändringar i utskottets motivering, vilka ändringar, då de icke ha något organiskt sammanhang med varandra, torde var för sig böra göras till föremål för kammarens beslut. För det första: i sista raden på sid. 6 utgår ordet »utpräglat». Den sista meningen på sidan skulle därigenom få följande lydelse: »Av vad nu anförts följer, att utskottet lika med departementschefen finner uppmärksamheten böra vara inriktad jämväl på att förhindra en prisstegring av inflationistisk karaktär.»

För det andra: i tredje stycket på sid. 7, som börjar med orden: »I detta sammanhang», utgå orden »utan onödigt dröjsmål». Styckets första mening får härigenom följande lydelse:

»I detta sammanhang anser sig utskottet böra understryka vad departementschefen anført om angelägenheten av att åtgärder för förverkligande av det uppställda programmet vidtagas och ske i samförstånd mellan därav berörda offentliga och enskilda institutioner.» För det tredje: i nyssnämnda stycke utgår sista meningen, som lyder: »De medel, riksbanken äger att påverka ifrågavarande inrättningar, främst med avseende å räntepolitiken, bör riksbanken icke underlåta att använda.» Stycket skulle således sluta med orden: »hållning från dessa institutioners sida».

Herr Hallin: Herr talman! Jag har begärt ordet för att jämväl i egenskap av fullmäktig i riksgäldskontoret deklarerera min anslutning i stort sett till bankoutskottets ifrågavarande på Kungl. Maj:ts förslag byggda, utlåtande rörande målet för vår svenska penningpolitik under den närmaste framtiden. Till utskottets motivering skall även jag, i likhet med de två föregående talarna, be att få göra några korta erinringar.

Vid läsningen av utskottets utlåtande har jag icke kunnat undgå att fästa mig vid, att utskottet ansett sig böra framhålla så självklara saker, som att

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

en samverkan mellan riksbanken och riksgäldskontoret vore »av den största betydelse». Det torde, herr talman, vara överflödigt för mig att försäkra kamraren om, att den samverkan mellan dessa båda riksdagens verk, som, såvitt jag har mig bekant, hittills alltid rått vid utformningen och verkställandet av riksdagens dem ålagda uppgifter även i fortsättningen skall vad på riksgäldsfullmäktige ankommer bli bestående.

Vidare framhåller utskottet på sid. 7 vikten av att »riksgäldsfullmäktige vid upplåningens handhavande i möjligaste mån undvika åtgärder, som verka åtstramande på kapitalmarknaden eller eljest medföra olägenheter för det enskilda näringslivet och alltså äro ägnade att motverka syftet med den av statsmakterna anbefallda penningpolitiken». Icke minst med hänsyn till, att även detta uttalande synes mig utgöra riktlinjer för riksgäldsfullmäktige av självklart innehåll skulle måhända ur detsamma, såsom det formulerats, kunna utläsas ett beslöjat klander emot fullmäktige för deras hittillsvarande handhavande av upplåningen. Av enskilda medlemmar av utskottet har jag emellertid under hand förvässat mig om, att någon sådan interpretation av det nyss upplästa uttalandet icke behöver göras. Under sådana förhållandena har jag givetvis ingenting att erinra emot detsamma. Det bör gälla beträffande riksgäldsfullmäktige lika väl som riksbanksledningen, att deras handlingsfrihet icke bör bindas i vidare mån, än som följer av målet för penningpolitiken. Ett bestämt och detaljerat upplåningsprogram låter sig av naturliga skäl icke i förväg uppställas. Penningmarknadens rörlighet och föränderlighet betingar en viss frihet att välja de vid olika tillfällen bäst avpassade låneformerna. En lång tids praxis har också, tror jag mig kunna påstå, visat, att statens upplåning ingalunda blivit lidande utan tvärtom vunnit mycket på att det organ, som handhaft denna upplåning, haft den rörelsefrihet, varom jag nyss ordade. Givetvis måste det emellertid vara av stort värde för fullmäktige att, i synnerhet i nuvarande minst sagt abnorma penningpolitiska tider, av riksdagen få så klara allmänna riktlinjer som möjligt för sin upplåningsverksamhet. Sedan blir det fullmäktiges sak att inom de givna riktlinjerna och på sitt eget speciella ansvar åstadkomma den bästa möjliga utformningen av programmet för upplåningen.

Herr Wohlin: Herr talman! Av tidshänsyn avstår jag från några andra tilltänkta kommentarer till utskottets betänkande och skall fästa uppmärksamheten allenast på en enda punkt.

Under diskussionerna om vår penningpolitik har man ju varit tämligen ense om, att den hittillsvarande deflationen borde i möjligaste mån brytas och lämna plats för en måttlig prisstegring, hållen inom försiktiga gränser och väl kontrollerad av vårt lands riksbank. Under dessa diskussioner har man vidare med rätta påpekat, att en viss inkongruens under senare tid förelegat mellan å ena sidan den svenska kronans inrikes köpkraft, sådan denna inrikes köpkraft kommer till uttryck i den inhemska prisnivån, och å andra sidan kronans utlandsvärde, sådant detta utlandsvärde kommer till uttryck i växelkurserna gentemot en rad andra länder. Man har icke minst under diskussionerna om den finansieringspolitik, som lämpligen borde följas i arbetslöshetsfrågan, men även i andra sammanhang framhållit, att utrymme torde finnas för en sådan måttlig prisstegring inom landet, utan att denna prisstegring komme att menligt inverka på kronans utlandsvärde, och just denna iakttagelse har man tillmätt en ganska stor betydelse, när man diskuterat frågan om de s. k. offentliga arbetenas inverkan på den inrikes prisnivån. När man nu ser efter, huru valutasakkunniga, departementschefen och bankoutskottet ställt sig till denna fråga, så finner man, att samtliga avrätt från en politik, som för vinnande av handelspoli-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

tiska fördelar skulle vilja åvägabringa en depreciering av kronans utlandsvärde, och på den punkten är jag också för min del fullständigt enig med valutarådet, finansministern och bankoutskottet. Men i den första frågan, varom jag nyss yttrade mig, nämligen möjligheten att åstadkomma en viss måttlig inhemsk prisstegring utan en därav följande försämring av kronans utlandsvärde, hava såväl valutarådet som finansministern och i synnerhet bankoutskottet uttalat sig något svävande. Tankegången synes vara, att en gynnsam reglering av kronans inlandsvärde skulle draga med sig en viss ofrånkomlig försämring jämväl av dess utlandsvärde, sådant detta värde framträder i växelkurserna. Allra skarpast får denna uppfattning sitt uttryck i bankoutskottets betänkande, där det står bland annat: »En anpassning av kronans yttre värde, uttryckt i växelkurserna, till den inhemska köpkraften *bör eftersträvas*.» Valutarådet och finansministern ha på den punkten uttryckt sig med något större försiktighet. Då jag för min del är anhängare av en penningpolitik, som vill åstadkomma en måttlig och kontrollerad prisstegring inom landet, men motståndare till en politik, som vill driva denna linje så långt, att därav jämväl följer ett onödigt försvagande av kronans utlandsvärde, förefaller mig den nu upplästa meningen något betänkelig, och jag skulle därför helst vilja utesluta densamma. Detta skulle mycket väl gå för sig utan att rubba sammanhanget och tankegången i stycket. I varje fall borde man kunna utbyta orden »*bör eftersträvas*» mot något mera neutralt uttryck, som ligger mera i linje med valutasakkunnigas och finansministerns uttryckssätt, ett neutralt uttryck av innebörden »*anbefaller sig av sig självt*» eller något i den vägen. Jag tror, att detta är en ganska viktig punkt och att man bör vara noga med formuleringen av detta stycke, eftersom, som jag förmodar, ingen i denna församling vill, att den penningpolitik, för vilken man nu tänker gå in, skall medföra försämring i vår kronas utlandsvärde utöver det fall i växelkurserna, som kan bli en ofrånkomlig och automatisk konsekvens av en sådan måttlig prisstegring, varom jag nu talat. Jag tillåter mig därför yrka, att den mening på sid. 6, som jag nyss läst upp och som lyder: »En anpassning av kronans yttre värde, uttryckt i växelkurserna, till den inhemska köpkraften *bör eftersträvas*», utbytes mot en mening av innehållet: »En anpassning av kronans yttre värde, uttryckt i växelkurserna, till den inhemska köpkraften *anbefaller sig av sig självt*.»

Slutligen får jag för min del säga, att ehuru jag gillar tendensen i det program för vår penningpolitik, för vilket valutasakkunniga, finansministern och bankoutskottet gått in, jag dock för min del i likhet med herr Örne tycker, att åtskilliga uttalanden i bankoutskottets föreliggande betänkande — trots den visserligen betydligt större klarhet, som utmärker detta betänkande, jämfört med fjolårets riksdags bankoutskotts — likväl är något tvetydigt. Särskilt om man lägger valutasakkunnigas, finansministerns och bankoutskottets texter vid sidan av varandra, finner man en brist på överensstämmelse i åtskilliga punkter, icke endast i de av herr Örne berörda utan även i åtskilliga andra. Helst hade jag vid sådant förhållande velat yrka återremiss, men då en sådan utväg självfallet är utesluten, inskränker jag mig till denna allmänna anmärkning samt till det speciella yrkande på den punkt, jag särskilt berört.

Herr Åkerberg: Herr talman! Vi i bankoutskottet få väl säga som den där kungen på 1700-talet: Potz Donnerwetter, haben wir das alles gethan? Jag tycker det har varit ett något för stort gny om det, som bankoutskottet här sagt. Jag vill med några ord endast besvara de anmärkningar, som här riktats mot den formulering, som bankoutskottet har valt och som ju i stort sett ansluter sig till den formulering och de meningar, som uttalats av såväl valutarådet som finansministern.

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

Den svenska valutapolitikens stora problem är ju det prisfall, som pågått sedan många år. Orsakerna till detta prisfall kunna ju vara många, men de flesta äro väl ense om, att bland dessa orsaker får man räkna en felaktig penningpolitik i åtskilliga av världens ledande stater. Verkningarna av denna penningpolitik ha sträckt sig över hela världen. England och även vårt land, liksom många andra länder för övrigt, sökte rycka sig loss från detta tvångsgrepp 1931 och lyckades också delvis uppnå det mål, som guldmyntfotens upphävande avsåg att tjäna vid det tillfället. Priset har visserligen fortsatt även i länderna med fri valuta, men det har varit mycket mindre utpräglat än i guldländerna. Jag tycker det kan betraktas som ett logiskt resonemang, att om man säger, att den nuvarande deflationen i stor utsträckning är en följd av en felriktad penningpolitik, skall man kunna bringa deflationen att avstanna genom en annan inriktning av penningpolitiken. Till den uppfattningen har bankoutskottet anslutit sig. Detta innebär inte, att bankoutskottet anslutit sig till någon ekonomisk vidskepelse. Det finns ju fantastiska föreställningar om, vilket resultat man skall kunna uppnå med penningpolitikens hjälp, men dessa fantastiska föreställningar delas icke av bankoutskottets majoritet eller ens, tror jag, av någon ledamot inom utskottet. Här är inte fråga om att uppställa några utopiska mål. Frågan är, om man *vill* göra någonting eller om man *inte* vill göra någonting. Jag har den föreställningen, att en och annan av dem, som kritisera formuleringar här, egentligen står på den ståndpunkten, att ingenting bör göras. Prisfallet — det är ju alla ense om — är det stora olycksödet, och komma vi inte ur den cirkelgång, som vi befinna oss i, går världen sin olycka till mötes. Det fattas bara då, att man skulle sitta med armarna i kors. Någonting måste göras för att bryta den förtrollning, som tycks ha gripit hela penningmarknaden och hela världen för övrigt. Jag tror, att det som kan rekommenderas, det är ett friskt mod. Jag läste för någon tid sedan det uttrycket, att i nuvarande situation är det bättre att handla dumt än att inte handla alls. Bankoutskottet och finansministern förordade i alla fall inte några dumheter. Det program, som här föreligger, det är, som redan förut här framhållits, i stort sett detsamma, som utskottet och hela riksdagen besvuro i fjol; det är bara klarare utformat och klarare fattat. Om man läser bankoutskottets utlåtande i fjol, så finner man, att det var mycket väl skrivet, men det tog med den ena handen, vad det gav med den andra. Det stod en dunstkrets kring orden, som gjorde, att uttolkningarna kunde gå i nästan vilken riktning som helst. Det har ansetts, att i år borde man vara redo att taga ett steg bort ifrån denna medvetna oklarhet, att det inte skulle vara nödvändigt i år att insvepa begreppen i formuleringsskicklighetens och fraseologiens dimslöjor. I fjol, t. ex., talades om att en »återhämtning av priserna skulle tillåtas», i år säges det ut, att som mål för penningpolitiken uppställas en måttlig stegring av parti-prisen. Jag vill fråga, om detta verkligen innebär något steg ut i det äventyrliga. I fjol trodde man, som finansministern påpekar, att bara man upphävde vissa hinder, skulle priserna stiga av sig självt. Man har funnit, att så gick det inte. Det måste en mera aktiv politik till, för att man skall komma fram till det mål, som avses. Därför har också utskottet i likhet med finansministern *förordat* en positiv politik, och bådas utlåtanden baseras på valutarådets uttalanden. Hur detta kommit till och vilka män som stå bakom detsamma, det förmodar jag alla ledamöter av kammaren känna till.

Jag vill inte dölja, att inom valutarådet fanns det — det framgår ju av det diskussionsreferat, som finns intaget i propositionen — väldiga divergenser. Ifrån doktor Dalén i Gasaccumulator till bankdirektör Jacob Wallenberg är ett steg, lika långt som från allting till ingenting, för att citera

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

ett uttryck häromdagen. Men när dessa personer kunnat enas om ett gemensamt betänkande, får man väl säga, att här ligger grunden för en praktisk politik. Riksbankschefen har visserligen, ehuru ledamot av valutarådet, icke skrivit under dess betänkande, men jag uppfattar hans vägran på den punkten som förestavad mera av formella skäl än av någon schismatisk uppfattning. Man kan alltså säga, att valutarådets betänkande representerar den penningpolitiska aktivitet, som *kan* förordas i den nuvarande situationen och som också *bör* förordas. När dessa män ha kunnat ena sig, så borde också herr Stendahl och herr Örne kunna vara nöjda. Jag säger inte så mycket om att herr Örne gör motstånd; hans manchesterliberala stridshingst stegrar sig ju alltid, när det är fråga om någonting, som luktar av statsreglering, men däremot tycker jag det är underligt, att herr Stendahls vikingalynne släppt honom i den punkten. När andra vilja ge sig ut på djupt vatten, då tycks han få betänkligheter.

Att utskottet förordat denna penningpolitik, innebär inte, att Sverige skulle lösgöra sig från det internationella sammanhanget. Det står klart och tydligt uttryckt, att det sätt, som lättast för till de penningpolitiska mål, som uppställas, skulle vara en anslutning till en stegring av världsprisnivån, men det sägs sedan, att om den förutsättningen inte inställer sig, så blir det nödvändigt att ändå vidtaga självständiga åtgärder. Detta innebär naturligtvis ändå inte, att någon fribytarepolitik skulle föras ifrån Sveriges sida. Även om inte en sådan där allmän stegring av världsprisnivån kommer till stånd, är det ju känt, att liknande bemödanden som här i vårt land förekomma i ett flertal andra länder. Våra bemödanden böra vara parallella med och korrespondera med dessa bemödanden, och man får väl förutsätta, att dessa parallella ansträngningar i olika länder skola kunna leda till en bättring i det ekonomiska läget. Huvudsaken är ju, att ingenting göres, som är ägnat att motverka de internationella strävandena för världssamfärdselns återhämtande, och jag hävdar bestämt, att det program, som här uppställs, inte är ägnat att få den effekten. Däremot skulle ett ensidigt valutakrig givetvis leda till ett sådant resultat. Men om valutans förändringar bringas att korrespondera med den inre prisnivåns förändringar, så kan man inte säga, att den politik som föres innebär någon illojalitet, utan den utgör tvärtom ett led i reorganisationsarbetet.

Nu har det framför allt ifrån herr Stendahls sida gjorts gällande, att utskottsbetänkandet skulle så markerat avvika ifrån valutarådets uttalande, men jag tror att herr Stendahl läst fel i det stycket. Det är egentligen endast två punkter, som jag skulle vilja peka på, där det visserligen inte finns någon direkt motsättning men där dock utskottet i det ena fallet skärpt uttrycket och i det andra fallet gjort ett tillägg. Det är först den där meningen, som herr Wohlin rörde vid och som lyder: »En anpassning av kronans yttre värde, uttryckt i växelkurserna, till den inhemska köpkraften bör eftersträvas.» Jag vill mot herr Wohlin säga det, att dessa ord *bör eftersträvas* äro medvetet valda. Det är en medveten formuleringsskillnad, som finns här. Jag tror, att både i finansministerns proposition och i valutarådets betänkande talas det om, att växelkurserna få anpassa sig eller skola tillåtas anpassa sig efter den inre prisnivåns förändringar. Detta uttryckssätt bygger, åtminstone enligt vad jag kunnat se, på den föreställning, som jag tror kommer ifrån professor Cassel, att det finns ett sådant där naturligt och omedelbart sammanhang emellan prisnivån inom det egna landet och valutans utländska värdering. Det är klart, att det finns ett visst sammanhang mellan dessa båda saker, men sammanhanget är dock inte så spontant och omedelbart, att

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

om prisnivån stiger inom landet även de yttre växelkurserna av sig själva omedelbart anpassa sig efter denna förändring. Den formulering, som herr Wohlin har föreslagit, finner jag vara mycket olämplig. Han ville ha uttrycket: anpassningen *anbefaller sig av sig självt*. Han delar tydligen professor Cassels uppfattning, att det finns en sådan där naturlig och omedelbar korrespondens emellan de båda förändringarna. Utskottet delar icke den uppfattningen. Utskottet anser däremot, att det bör vara ett mål för riksbankens politik att åstadkomma en sådan anpassning, och endast den formen av anpassning. En primär höjning av växelkurserna för att nå handelspolitiska mål skall inte riksbanken eftersträva.

Vidare är det fråga om det där stycket, som både herr Örne och herr Wohlin slagit ned på och där det talas om, att de medel, riksbanken äger att påverka sparbanker och övriga penninginrättningar i fråga om räntepolitiken, bör riksbanken inte underlåta att använda. Det har framhållits här, att riksbanken inte har några tvångsmedel i detta avseende. Det har upplysts i utskottet också, att riksbanken inte har några tvångsmedel, och detta var bekant för utskottets ledamöter långt förut. Ändå har utskottet med berätt mod använt denna formulering och trots begäran ifrån visst håll att stryka den meningen vidhållit densamma. Även om riksbanken inte har några tvångsmedel emot tredskande sparbanker och affärsbanker, har den ju i alla fall övertalningens och övertygelsens medel för att nå detta mål. Jag vill för resten göra en liten indiskretion. Riksbankschefen var här uppe i riksdagens korridorer för några dagar sedan, och jag frågade, om han ville träffa mig. — Nej, jag skulle träffa landshövding Nilsson i Kristianstad. — Vad skall du tala med honom om? — Jo, jag skall tala med honom, för det är några sparbanker i Kristianstadstrakten, som vägra sänka räntan. — Där ser man; där ha vi ett medel: landshövdingarna, och det skulle kanske kunna hittas andra. Men denna mening innebär ifrån utskottets sida inte någon admonition eller avi till riksbanksledningen. Den innebär inte någon kritik av dess strävanden, utan tvärtom har inom utskottet endast erkännande på den punkten förekommit. Men utskottet har ändå konstaterat detta för att det skall inför landet sägas ut, att här föreligger ett problem. Jag vill heller inte vara med om någon diktatur, men om sparbanker och privatbanker skola tillåtas att sabotera en penningpolitik, som betingas av hela nationens välfärdsintressen, måste ju staten skaffa sig medel att vinna gehör för sina synpunkter på detta område.

Vad herr Stendahls yttrande beträffar — ja, han har gått nu, och det kanske var väl, ty jag måste konstatera, att hans innanläsningskonst står på en mycket låg nivå. Jag vill inte polemisera mot honom, men de båda stycken i valutarådets betänkande och i utskottets utlåtande, som han läste upp och satte i motsättning till varandra, dem får jag bara till fullständig överensstämmelse med varandra. Det ena säger bara litet tydligare och klarare vad det är fråga om. Valutarådet säger: »Framför allt måste det undvikas, att sparandet genom *sättet för finansieringen* drages från den enskilda produktionen och att till skada för näringslivet stramhet skapas på kapitalmarknaden.» Herr Stendahl tolkade detta som ett avrådande ifrån dessa arbeten överhuvud taget, enligt vad jag kunde finna. Valutarådet har endast pekat på att man i sättet för finansieringen av dessa arbeten har ett medel att anlita i det penningpolitiska syfte, som man här vill uppnå. Detsamma säger utskottet, och det säger, att »dessa möjligheter böra utnyttjas i den utsträckning, som kan erfordras för att nå det åsyftade målet».

Herr Stendahl menade vidare, att utskottet behandlade bankofullmäktige

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

ohemult och tyranniskt. Jag tror fullmäktige taga den behandlingen med ganska stor ro. Detsamma som utskottet på den punkten sagt, det har ju både finansministern och de sakkunniga yttrat.

Till slut kom herr Stendahl in på en riktig panegyrik över bankofullmäktige. Han prisade deras politik och värjde sig emot den uppfattningen, som utskottet aldrig framfört, att fullmäktige skulle suttit med armarna i kors. Jag vill säga, att inte minst jag är glad över den omvändelse, som denna herr Stendahls förklaring innebär och som så hjärt sticker av mot den hållning, han intog i fjol, men jag tror, att om utskottet i år intagit den ståndpunkt, herr Stendahl nu intager, skulle han ha reserverat sig.

Herr Örne påstod, att utskottet parafraserat, som han sade, finansministerns utlåtande utan möjlighet att se, om utskottet vill någon annan penningpolitik än den, som finansministern förordar. Ja, om det kan vara någon glädje för herr Örne, så kanske det räcker, om jag här på utskottets vägnar förklarar, att utskottet helt ansluter sig till den penningpolitik, som finansministern har förordat. Sedan sade herr Örne, att uttrycken i utskottets utlåtande voro vaga och obestämda, men när man hörde herr Örne kritisk i övrigt, fick man det intrycket, att det var just klarheten, som skrämde herr Örne. Under alla förhållanden är vagheten och obestämtheten i utlåtandet i år långt mindre än den, som fanns i fjol och som herr Örne då gav sin anslutning till.

I fråga om det där uttrycket *utpräglat inflationistisk karaktär* vill jag trösta herr Örne med att jag i utskottet anslöt mig till ett förslag om att stryka uttrycket *utpräglat* men detta vann inte majoritet i utskottet, och jag är inte så rädd för uttrycket, som det för närvarande står, heller. Herr Örne frågade, om man verkligen ville förorda en inflationspolitik. Det beror på vad man menar med inflation. Vi ha haft nationalekonomer i utskottet och interPELLERAT dem om innebörden av uttrycket inflation, men jag kan inte säga, att vi kommo till någon verklig klarhet, och jag tror inte heller det kan uppbringas någon nationalekonom, som kan ge en tillfredsställande definition på uttrycket. Man kan visserligen säga om inflationen, som man säger om elefanten, att det är svårt att ge en definition på en elefant också, men kommer det en lufsande, så känner man igen honom. Kommer det en inflation, så kan det också sägas, att man känner igen den, men strängt taget skulle ju även en måttlig prisstegring, som åtföljes av en motsvarande förändring i valutakursen, kunna betecknas såsom en inflation.

Nu säger utskottet, att så länge det blir en måttlig prisstegring, skall man låta det vara, men går det därutöver — och detta är innebörden i uttrycket *utpräglat inflationistisk utveckling* — skall riksbanken använda de medel den har för att förhindra en sådan utveckling.

I fråga om uttrycket att åtgärder för förverkligande av programmet skola *utan onödigt dröjsmål* vidtagas, har just uttrycket *onödigt* stuckits in för att tillfredsställa den försiktiga riktning, som herr Örne representerar. I propositionen talas om, att dessa åtgärder skola utan dröjsmål vidtagas. Innebörden av detta kan ju inte vara någonting annat, än att riksbanken skall sätta i gång omedelbart. Men det har vid utskottets behandling stått klart, att de flesta av dessa åtgärder icke kunna vidtagas omedelbart utan först under höstens lopp, och därför har utskottet sagt, att de skola vidtagas så fort det är möjligt, alltså utan onödigt dröjsmål.

Till slut får jag yttra mig om ett uttryck i utskottets utlåtande, som herr Örne senast slog ned på, nämligen där utskottet säger, att riksbanksledningen har att »ensam bära ansvaret». Jag tycker inte, att det skall vara så svårt att förstå även detta. Det har egentligen samma innebörd som det, som står förut, att riksbanken skall ha handlingsfrihet. Riksdagen vill ju inte ge några

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

andra direktiv än ett visst mål: en måttlig prisstegring. För att komma fram till det målet får riksbanken använda medel, för vilka den har att själv taga ansvaret. Om riksdagen skulle ange medlen, skulle ju riksdagen själv övertaga ansvaret från riksbanken. Detta vill utskottet inte, att riksdagen skall göra, och därför har det skrivit på det sättet.

Ja, herr talman, jag tror, att jag har kammaren med mig, om jag säger, att bankoutskottets utlåtande ger ett uttryck för den mening, som utan tvivel finns inom riksdagen beträffande den penningpolitik, som skall föras. Det är klart, att meningarna kunna vara olika om, huru denna politik skall bedrivas, och jag vill säga, att inom utskottet fanns det åtskillig blodtörst på en mycket strängare politik. Men detta framgick såsom resultatet av en sammanjämkning av de olika ståndpunkterna, med undantag av herr Stendahls. Redan före behandlingen av frågan anmälde herr Stendahl sin reservation.

Det är klart, att utlåtandet kunnat bli elegantare formulerat. Om det är detta, som herr Örne slog ned på, så får jag säga, att våra riksdagsutlåtanden ju inte äro avsedda för högläsning; men i övrigt är det ju också så, att här är det inte fråga om formen utan om att det, som man vill, uttryckes på ett sätt som gör, att det förstås ej blott av människorna ute i landet utan även av de personer, som skola hava att utföra de givna direktiven.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till såväl utskottets yrkande som även dess motivering.

Herr Johansson, Johan: Herr talman! Jag trodde, att det finnes ganska starka skäl och att detta utlåtande säger klart ifrån och markerar på ett tydligt sätt det mål för vår penningpolitik, som bankofullmäktige böra gå in för under den närmaste tiden. Som bakgrund till detta uttalande vill jag erinra om de direktiv, som riksdagen gav redan förra året, då depressionen redan var ganska besvärande. Riksdagen uttalade då på bankoutskottets förslag, att lättnader borde eftersträvas genom en viss återhämtning i den allmänna prisnivån här i landet. Denna återhämtning har, herr talman, såvitt jag kan bedöma läget, inte framträtt. Tvärtom ha tendenserna till en sjunkande prisnivå ganska klart och tydligt hållit i sig. Enligt upplysningar, lämnade från sakkunnigt håll inom utskottet, har prisnivån, endast om man räknar från förra hösten, dalat nedåt med 5 procent, d. v. s. krisutvecklingen fortgår reellt sett alltjämt med en deflationistisk karaktär.

Förutom den pristryckande tendens, som de allmänna världskonjunkturerna haft med sig, så vill jag säga, att — såsom framgår av erfarenheten — har ledningen för penningpolitiken riktat uppmärksamheten här i landet mera på att förebygga en inflation än på att åstadkomma en allmän prisstegring. Detta trots att prisnivån faktiskt dalat ned. Jag tillät mig vid ett tillfälle här i kammaren, då till behandling för en tid sedan förelåg bankoutskottets utlåtande rörande riksbankens förvaltning, att påpeka det förhållandet, att åtgärder icke vidtagits, som faktiskt hejdat priset, och att det är alldeles nödvändigt, att bankofullmäktige fullgöra de direktiv, som riksdagen giver dem.

Läget, sådant det ter sig här i landet, i synnerhet för näringsidkare, ger mig anledning att säga, att realvärdena nu ha sammanpressats till ett minimum. Vad jordbruket beträffar, som dock har en så oerhörd betydelse i fråga om köpkraften, är det med yttersta svårighet, som jordbrukarna kunna förränta sina skulder och betala sin arbetskraft. Under sådana förhållanden märker man också, hurusom krisen framträder hårdare och hårdare. Det är ofrånkomligt att märka detta, och jag måste säga, att här måste åtgärder vidtagas för lättnader. Särskilt finansministern har understrukt, att det bör ske fortast möjligt och utan dröjsmål. Enligt vad valutarådet framhåller, torde detta

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

vara av en ganska stor betydelse, och det understryker särskilt, att en prisåterhämtning skulle tillrättalägga förhållandena mellan kostnader och priser, d. v. s. att vi skulle få ett bättre jämviktsläge och en bättre anpassning beträffande priserna.

Jag kan inte förstå, huru man skall kunna tillrättalägga detta stora problem, om man har den inställningen, som herrar Örne och Stendahl tyckas ha, trots det allvarliga läge, som vi befinna oss i, då arbetslösheten börjar bli oroväckande. I samma mån som prisnivån sjunker, kommer arbetslösheten att ökas. Under sådana förhållanden har jag svårt att förstå det riksgagnande i att lägga armarna i kors och ingenting göra. Detta har bankoutskottet ganska enigt icke velat gå in för utan säger klart och tydligt ifrån, att här måste någonting åtgöras.

Om någon vecka komma ju att framläggas på kamrarnas bord frågor om ganska vittgående åtgärder för att lägga till rätta hela det stora arbetslöshetsproblemet. Jag kan inte förstå, hur man skulle kunna komma att nå målen och syftena i de omfattande åtgärder, som avse ökade arbetsmöjligheter och lättnader i krisen och arbetslösheten, om vi inte gå in för en aktiv penningpolitik. Det går inte, om man ingenting gör, utan låter allt utveckla sig, som det kan.

Under alla förhållanden är det mycket tilfredsställande, att bankoutskottet har varit så pass enigt i detta sitt uttalande. Herr Stendahl har visserligen haft en avvikande mening. Jag har verkligen inte på minsta sätt kunnat utröna, vilka positiva direktiv, som han velat giva, för att vi skulle kunna åstadkomma någonting positivt. Såvitt jag förstår, har ju herr Stendahl inte på minsta sätt angivit, vad som bör göras. Jag får för min del säga, att jag tror, att det skulle vara till stort gagn och stor nytta, om kammaren i det prekära läge, vari vi nu befinna oss, skulle kunna bli enig om detta utlåtande.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till både utskottets kläm och motive-ring.

Herr Örne: Herr talman! Jag är mycket förvånad över den siste ärade talarens uttalande; men jag brukar ju tyvärr, såsom herrarna veta, uttrycka mig mycket dunkelt, och detta är naturligtvis förklaringen till, att den siste ärade talaren icke begripit ett enda ord av vad jag yttrade.

Jag gjorde en anmärkning mot utskottet, därför att det hade upplagt frågan på det sättet, att man inte kunde få klart för sig, i vilket avseende utlåntandet vore ett oreserverat instämmande med departementschefen eller ett försök att få fram någonting annat, än som stod i hans uttalande. Det hade varit mycket värdefullt, om den siste ärade talaren i stället för att beklaga sig över, att jag ingenting vill göra, hade talat om, vari utskottet skiljer sig från Kungl. Maj:t. Vad vill utskottet säga genom att lägga upp frågan på sätt som skett i stället för att generellt ansluta sig till och ange de olika punkter, på vilka man avviker. Det är om detta, som jag begärt att få besked. Utskottets ärade ordförande går inte heller alldeles fri från mitt beklagande över, att han icke tillräckligt hörde på vad jag yttrade här. Jag skall strax komma till detta.

Emellertid vill jag först, herr talman, påstå, att min vän och knäkamrat, utskottets ärade ordförande, nog gjort sig skyldig till en överdrift, om det var hans mening att säga, att utvecklingen av prisnivån på råvarumarknaden beror i huvudsak på penningpolitiken. Jag vill bara fråga honom: Hur skall en penningpolitik vara beskaffad, som skall kunna hindra prisfallet på spannmål, då man alltjämt producerar mera spannmål i världen än som kan ätas upp? Tror någon, att ett högre pris på denna spannmål över hela värl-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

den, frambragt genom något slags penningpolitiska åtgärder, skulle minska produktionen av spannmål och öka konsumtionen? Jag har fåfängt frågat varje penningpolitiker om detta: Hur vill ni med penningpolitikens medel hindra, att spannmålspriset sjunker, när det, som för närvarande, produceras mycket mera spannmål i världen, än som går åt? Hur vill ni hindra detta med penningpolitik eller några andra medel, som inte taga sikte på produktionen? Svaret blir alltid några fraser utan något som helst gripbart och fattbart innehåll.

Om priset är det stora olycksödet, som utskottets ärade ordförande sade, då får man väl angripa saken på den punkt, som är den förnämsta och viktigaste, d. v. s. produktionen. Det är därpå prisutvecklingen hänger, mina herrar. Enligt en utredning, som utkom i fjol, finns det exempelvis tjugugångar så mycket jord för kaffeodling i världen som den, som för närvarande verkligen är upptagen av kaffeodling. Vi kunna sålunda i hela världen odla 20 gånger så mycket kaffe som för närvarande odlas. Tro herrarna eller vill verkligen någon av er påstå, att om människorna sloge sig på att odla tjugugångar så mycket kaffe som för närvarande, några penningpolitiska medel kunde hindra, att kaffet finge ett negativt värde, d. v. s. att odlaren skulle bli tvungen att betala för att göra av med det. Det kunde de inte. Man får väl ändå ge en roll åt penningpolitiken, som är lämplig och riktig, och inte tro, att man kan vinna allt med penningpolitiska medel. Jag förstår, att man mycket gärna vill kasta över all skuld på penningpolitiken, ty, mina herrar, här finns för mycket spannmål i landet från förra året, och blir det regn före midsommar, blir det för mycket i år också. Var ämna herrarna göra av spannmålen här i riket i sådant fall? Jag skulle gärna vilja veta detta.

Sedan ironiserade utskottets ordförande en smula över uttrycket »inflation». Han sade, att det fanns ingen, som kunde definiera detta ord. Då borde man inte heller behöva fästa något avseende vid, att det står »utpräglat inflationistisk karaktär». Jag vill emellertid fråga utskottets ärade ordförande, varför utskottet har använt uttrycket inflation, om det inte går att definiera. Det skulle intressera mig mycket att få reda på.

Utskottets ärade ordförande gjorde sig skyldig till en indiskretion beträffande de vägar, som pläga användas av riksbankschefen för att påverka sparbankerna. Det finns många andra medel, som äro minst lika effektiva som landshövdingar; men påverkan har dock hittills inte gått utöver vad som ligger i en övertalning, ty några andra påverkningsmedel har riksbanken inte, när det gäller sparbankerna. Men är det verkligen herrarnas mening att sikta till, att *en* människa skall kunna bestämma över alla sparbanker i riket? Jag tror inte, att sparbanksmännen här i landet vilja vara med härom. Där emot anser jag skäl tala för, att sparbankerna skola i vissa fall visa större eftergivenhet för goda skäl än de hittills gjort. Jag har på det bestämdaste tillrätt detta, men diktatur vill jag inte vara med om.

Jag ber att gentemot ordföranden få påpeka, att jag inte klagat på bristen på elegans i utskottets utlåtande. Jag tror inte, att någon i kammaren eller riksdagen egentligen har några befogade anspråk på att stå som elegansens väktare, när det gäller de språkliga uttrycken. Men det var inte det, som det är fråga om, utan därom, att det hade varit bättre att lägga frågan så, att man verkligen hade fått veta, i vilket avseende sammanstämmer utlåtandet fullständigt med och i vilket avseende skiljer det sig från finansministerns uttalande. Här är det inte fråga om elegans utan om *tydlighet*, och det förefaller mig, som om ordföranden inte har rätt att klaga på, att man begär detta.

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

Vidare var utskottets högt ärade ordförande inne på ett område, som han torde ha beträtt på grund av en viss förlägenhet för lämpliga uttrycksmedel. Han sade nämligen, att »herr Örnes manchesterliberala stridshingst alltid stegrade sig». Vad i all världen finns det för anledning att tala om Manchesterliberalism på det område, som vi nu äro inne på? I mitt föregående anförande förekom i varje fall ingenting, som kunde såra den högt ärade utskottsordförandens socialistiska känslor, tycker jag. Om det är Manchesterliberalism att hålla på ett internationellt reglerat penningvärde, måste jag verkligen säga, att då bekänner jag mig högt och rent till Manchesterliberalismen. Om det är socialism att ha ett särskilt penningvärde i varje stat och därtill ett penningvärde, som hoppar upp och ned, så avsvärjer jag mig all socialism, ty något mera omöjligt än tillståndet för närvarande, då penningvärdet i verkligheten är sådant, kan man inte gärna tänka sig. Jag sade i remissdebatten, att något mera planmässigt än en gemensam myntfot hade den mänskliga begåvningen aldrig uppfunnit, och det påståendet håller jag fortfarande på. Vid ekonomiska världskonferensen måste alla strävanden inriktas på att komma tillbaka till ett för världen gemensamt penningvärde. Jag trodde inte, herr talman, att jag hade anledning att ge mig in på denna fråga i detta sammanhang, men eftersom utskottets ordförande gav mig anledning därtill, vill jag mycket gärna avge denna deklaration.

Slutligen tycktes herr ordföranden visa en mycket stark sympati för ett uttryck, som han hört och som löd: »Det är bättre att handla dumt än att inte handla alls.» Ja, det är en värdig sats för de herrar, som 1914 ställde till med världskriget och överhuvud taget för alla, som sedan förorsakat, att vi befinna oss i det läge, som vi för närvarande äro. De ha alla ansett, att det är bättre att handla dumt än att inte handla alls. För min del ber jag om ursäkt för att jag är så Manchesterliberal, att jag inte alls kan instämma i den meningen. Genom att handla dumt skadar man inte bara sig själv utan man hindrar också andra, som ha förutsättningar för att handla klokt, från att handla, och det är ändå det viktigaste, att klokheten och förnuftet få komma till uttryck. Det är min uppfattning, herr talman.

Jag vidhåller mina yrkanden.

Herr statsrådet **Wigforss**: Herr talman! Jag förmodar, att kammaren finner en utdragen debatt vara ganska onödig, då det praktiskt taget inte råder några delade meningar om själva innehållet i de penningpolitiska direktiv, som nu äro avsedda att givas åt riksbanken. Jag skall därför inte heller taga upp den diskussion, som den siste talaren nu senast förde oss in på.

Jag begärde egentligen ordet endast för att deklarerat, att fastän bankoutskottet uppenbarligen har — såsom det heter — omskrivit statsrådets yttrande och statsrådets yttrande i sin tur är en omskrivning av vad valutasakkunniga anført, kan jag inte finna, att avvikelser mellan dessa tre yttranden är av ett sådant slag, att den borde föranleda, att kamrarna skulle genom småjusteringar stanna i olika beslut i fråga om motiveringen. Det är ju klart, att man kan tvista om uttrycks lämplighet. Det gör man ju i utskotten. Man sitter och ändrar fram och tillbaka och väntar, att när man kommit till en någorlunda stor enighet, slipper man att i plenum återigen taga upp den frågan. Om det står »utpräglad inflation» eller bara »inflation», kan ju smälla ungefär lika högt.

Vad beträffar den punkt, där herr Örne ville göra en andra ändring, skulle jag däremot gärna önska, att så inte komme att ske. Han ville taga bort uttrycket »utan onödigt dröjsmål». Jag vill erinra om, att majoriteten av valutasakkunniga ansett det vara nödvändigt att starkt stryka under just sin me-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

ning, att ingenting bör försummas och att man bör ingripa utan dröjsmål. Jag tror, att det skulle verka som ett avståndstagande från just denna stora majoritet bland de sakkunniga, som önskar, att man inte längre skall vänta. Jag hoppas sålunda, att någon ändring icke måtte komma till stånd på denna punkt.

Den punkt, som herr Wohlin berörde, är naturligtvis den allra ömtåligaste; men även där är det nog så, att herr Wohlin ser olägenheterna större än de i verkligheten äro. Utskottet säger, att en anpassning av kronans yttre värde, uttryckt i växelkurserna, till den inhemska köpkraften bör eftersträvas. Jag vill erinra om, att i statsrådsprotokollet står det, att kronans yttre värde sålunda torde böra i stort sett få anpassa sig efter dess inhemska köpkraft. Valutasakkunniga skriva, att politiken fortfarande bör taga sikte på en för det svenska näringslivet gynnsam reglering av kronans inhemska köpkraft och de taga alltså sikte på en i överensstämmelse därmed fortgående anpassning av valutans utlandsvärde. Även valutasakkunniga hava således sagt, att kronans utlandsvärde bör anpassas efter den inre köpkraften. Jag tror inte, att skiljaktheterna på denna punkt äro sådana, att de böra föranleda en ändring, som kunde verka såsom i viss mån en desavuering av de uttryckta önskemålen. Med dessa ord vill jag rekommendera, att utskottets utlåtande måtte antagas av kammaren.

Jag vill även säga ett par ord med anledning av vad herr Örne sade om att hela frågan om depressionen kanske icke, såsom många menade, avsåg att vara en penningpolitisk fråga. Jag är alldeles ense med herr Örne i denna punkt, att det inte är en primär penningpolitisk fråga. Men detta hindrar inte, att någonting kanske först måste göras, innan man kan gå in på ett annat sätt för att förbättra konjunkturerna. Det är att använda de medel, som stå till buds på det penningpolitiska området för att hejda deflation och i viss mån söka åstadkomma en prissstegring. Att priserna kunna förändras och sjunka på grund av överproduktion, är ju klart. Jag vill emellertid inte ånyo taga upp en diskussion om denna sak; men om jag hade samma ekonomiska utgångspunkter i denna fråga som herr Örne — vilket jag vet, att jag inte alldeles har, fastän skillnaden kanske inte är så stor, som den ibland kan framträda — då skulle jag säga, att ett på en våldsam överproduktion beroende prisfall skulle taga sig uttryck i ett fulländat samhälle, där allt är fritt och rörligt på så sätt att folk t. ex. fick spannmål till så mycket billigare pris, och då fick de så mycket över, att de kunde köpa mera andra varor, och då skulle dessa stiga i pris, och så skulle vi inte få någon förändring i den allmänna prisnivån, eftersom spannmålen blivit så mycket billigare men, låt mig säga, margarinet så mycket dyrare.

Jag tror därför, att man kan erkänna, att det på grund av produktionen inträder förändringar i vissa varors priser, men ändå vara ense om, att det finns någonting, som heter den allmänna prisnivåns beroende av den allmänna köpkraften. I den mån man kan påverka denna och hindra en fortsatt prissänkning, så bör man också göra detta.

Det nya i detta bankoutskottets utlåtande är ju, såsom var och en förstår, att man i överensstämmelse med de valutasakkunnigas yttrande erkänner de svårigheter — för att inte säga omöjligheter — som möta att med hjälp av sänkt diskonto och en lättad kapitalmarknad åstadkomma en ökad verksamhet i näringslivet och därigenom en allmänt stegrad prisnivå. De valutasakkunniga ha inte på något sätt velat taga ståndpunkt till den stora tvistefrågan för närvarande, nämligen frågan om de offentliga arbetena, men de sakkunniga ha sagt, att eftersom man av olika skäl, låt oss säga av rent sociala skäl, blir tvungen att sätta i gång offentliga arbeten i betydande omfattning och efter-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

som dessa måste finansieras, är det inte oriktigt att anknyta till denna finansieringsfråga och där rekommendera sådana vägar för finansiering, som kunna hjälpa fram det mål, som vi alla eftersträva, nämligen en viss återhämtning av prisnivån. Det är det nya och det är detta, som jag hoppas, att riksdagen genom sin anslutning till bankoutskottets utlåtande också vill ge sin anslutning till.

I vilken mån denna politik verkligen kan låta oss åstadkomma denna återhämtning, därom kan ingen i förväg yttra sig. Om man är tveksam, huruvida medlet är effektivt, är det så mycket viktigare, att man åtminstone tillgriper det, i den mån man kan, för att få bästa möjliga verkan i den önskade riktningen.

Herr Åkerberg: Ja, herr talman, jag vill endast understryka, att andra kammaren oförändrat antagit utskottets motivering och att alltså det lämpligaste är, att första kammaren gör detsamma. Eljest komma ju svårigheter att uppstå. Jag vill därför vädja till denna kammare att acceptera både utskottets motivering och kläm i detta utlåtande. De ändringsyrkanden, som äro framställda, ha inte någon större betydelse.

Jag har ingen anledning att ingå i någon polemik mot herr Örnes invändningar, så mycket mindre som jag har det livliga intrycket, att om han skulle draga den riktiga slutsatsen av sin argumentation, skulle han yrka avslag på propositionen samt på utskottets motivering och dess kläm. Han började nämligen med att ge sin anslutning till finansministern och sköt fram honom gentemot utskottet, men sedan tappade han bort finansministern i sänghalmen och gjorde honom till föremål för en ganska intensiv kanonad. Jag vill inte vara så inkonsekvent utan ansluter mig helt till finansministern, vilket jag ber att få ytterligare understryka, och på grund av herr Örnes förfrågan vill jag säga, att även hela utskottet gör detsamma.

Med anledning av detta ber jag att få yrka bifall till utskottets yrkande och motivering.

Herr Wohlin: Endast ett par ord. Herr statsrådet betecknade den av mig berörda punkten som den ömtåligaste i hela utlåtandet, och det är den också säkert för riksbanksfullmäktige, som skola tillämpa densamma enligt de givna direktiven. Det finns nog ingen punkt i utskottets utlåtande, som är mera svår för riksbanksfullmäktige att fatta än denna. Bankofullmäktige skola, därest prisstegringen inom landet icke av sig själv föranleder en förändring av växelkurserna, genom positiva medel, som icke finnas angivna i betänkan-det, åstadkomma en sådan försämring av våra utländska växelkurser.

När utskottets ärade ordförande förklarade, att utskottet hade fullt medvetet ändrat och skärpt departementschefens uttalande på den punkten, står detta hans uttalande också i full överensstämmelse med de föreliggande texterna. Departementschefen skriver nämligen, att »kronans yttre värde torde sålunda böra i stort sett få anpassa sig efter dess inhemska köpkraft», vilket betyder, att prisstegringen får automatiskt inverka på växelkurserna, medan utskottet däremot säger, att riksbanksfullmäktige böra »eftersträva» detta, om det icke automatiskt sker av sig självt.

Med hänsyn alltså till denna frågas komplicerade natur och de alldeles säkert uppkommande stora svårigheterna för riksbanksfullmäktige att tolka innebörden av uttalandet ber jag efter herr Åkerbergs upplysning få ändra mitt yrkande för en stund sedan därhän, att hela meningen, »En anpassning av kronans yttre värde — — — bör eftersträvas», må utgå ur utskottets utlåtande, vilket — som jag redan då anmärkte — icke medför den minsta olägen-

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

het ur någon synpunkt, eftersom stycket, som det då kommer att lyda, hänger fullkomligt ihop och varningen mot en försämring av våra växelkurser med hänsyn till handelspolitiska fördelar kvarstår orubbad.

Herr Örne: Herr talman! Endast ett par ord. Jag hade det intrycket, att jag sköt på herr Åkerberg. Nu får jag veta, att jag i själva verket träffade herr finansministern. Det var inte min avsikt, och jag ber så mycket om ursäkt.

Emellertid vill jag bara påpeka, att det inte alls sker någon skada, om försä kammaren skulle stryka de av mig föreslagna orden. Det betyder bara det, att just precis dessa ord utgå ur riksdagens beslut, men att allt det andra står kvar.

Sedan vill jag beträffande herr finansministerns yttrande säga det, att då spannmål i stor utsträckning är råvara för framställning av animala produkter och man på allt sätt uppmuntrar till en abnorm odling av spannmål med alla möjliga statliga medel, är det klart, att också priserna på animalierna komma att sjunka, och ingen penningpolitik, vare sig den nuvarande regeringens eller någon annan torde kunna rubba ett smul på detta förhållande.

Herr statsrådet Wigforss: Jag vill med anledning av herr Wohlins anförande säga, att jag skulle inte haft något emot i och för sig, ifall en sådan punkt i utskottets utlåtande hade utgått, om det inte hade förhållit sig på det viset, att därmed det ena ledet i fråga om kronans utlandsvärde faktiskt bortfaller. Jag tror, att jag kan försäkra, att vid diskussionen bland de valutasakkunniga har man just försökt hålla de två sakerna strängt isär; lika bestämt, som man har velat avvisa, att vi direkt primärt skulle gå den s. k. danska vägen och sätta en viss lägre utlandskurs för att därigenom främja vissa handelspolitiska syften, lika uttryckligt har man velat bevara möjligheten att låta en försämring av svenska kronans utlandsvärde ske därigenom, att vi inom landet få en önskad prisstegring. Denna försämring av kronans utlandsvärde finner man fullständigt naturlig, och vad man här kan tvista om är endast, huruvida man skall säga, att man skall positivt eftersträva detta, eller man har den teoretiska uppfattningen, att detta kommer att ske av sig självt. Men jag vill ytterligare en gång erinra om, att de valutasakkunniga skriva, att politiken bör taga sikte på en reglering av kronans inhemska köpkraft och alltså taga sikte på en i överensstämmelse därmed fortgående anpassning av valutans utlandsvärde.

Om jag skulle vara så känslig som herr Wohlin för uttrycken, skulle jag kanske kunna säga, att de valutasakkunnigas yttrande ligger ungefär mitt emellan departementschefens och bankoutskottets. Men jag undrar, om sådana finesser äro anledning att taga hänsyn till, då det väsentliga är, att om man stryker denna punkt, tar man därigenom bort den reservation, som de sakkunniga velat få in just såsom motvikt mot det starka understrykandet av, att man icke vill primärt depreciera kronans utlandsvärde. Däremot vill man fullt och helt vara med om den depreciering, som blir en följd av en naturlig anpassning av kronans utlandsvärde efter den stigande prisnivån. I det sammanhang, i vilket detta uttalande nu kommer, tror jag, att den ifrågasatta ändringen skulle ge en falsk bild av det man önskar.

Herr Lindhagen: Herr talman! Jag har begärt ordet för att föra talan för dem, som inte förstå denna sak ens det allra ringaste — d. v. s. för den stora majoriteten här i kammaren! Jag har hört på sammandrabbningarna med uppmärksamhet, jag har varit ute och setat på skolbänken, då nationalekonomerna

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)
talat från sina katedrar. Jag har gått och hört mig för här och var i vinklar och vrår och frågat: Vad tycker ni? Och vad anser ni, att jag skall tycka? Jag måste ju rösta i kammaren angående dessa saker. Och nu har man väddat till kammarens ledamöter och även till min i denna fråga tvehågsna person, att vi måtte rösta med utskottet, eller med herr Örne eller med herr finansministern. Men man vet inte, vilken mening någon av dessa potentater egentligen har. Fastän jag tyckte nog, att herr Örnes tal var i någon mån mera renrakat, och jag hade en obehaglig känsla av, att jag kanske nödgades oförsiktigt vara med åtminstone om någonting i detta anförande.

Det finns i alla fall en sak, herr talman, som vi allesammans ana, vi som inte begripa dessa ting. Efter allt detta lyssnande förstå vi, att frågan är olöslig, och då gör det detsamma, hur vi rösta.

Vi längta vidare efter en diktatur i själva verket på detta område, men begripa på samma gång, att vi ej heller kunna förlita oss på furstar, ity att även de kunna intet hjälpa.

Men vad vi förstå fullkomligt, herr talman, det är att dumheterna i världen ligga bakom det nuvarande tillståndet. Och när de dumheter, som framkallat världskriget och åtskilligt annat, inte sopats bort från jorden, utan man skall försöka rädda sig med manipulationer, så begripa vi, att man inte kan uträtta så särdeles mycket.

Vi slå oss ned på våra bänkar. Vi bida ödets skickelser. Vi begripa ingenting. Och vi rösta hur som helst.

Herr Åkerberg: Herr talman! Det blir ju möjligen inte några revolutionerande omstöpningar, om kammaren antar de ändringsförslag, som äro framlagda. Men det kommer i alla fall att leda till komplikationer. Andra kammaren har redan tagit utskottets utlåtande och kläm och har även antagit utskottets förslag till skrivelse. Om jag inte är fel underrättad, är det meningen, att det skall hållas konselj i kväll för godkännande av detta förslag. Om nu första kammaren antar dessa obetydliga ändringar, får det hela göras om. Utskottet måste ha ett nytt sammanträde, en ny skrivelse måste uppställas, andra kammaren måste upphäva sitt beslut och fatta ett nytt i morgon.

Det är ju klart, att även allt detta kan göras. Det sker ingen katastrof, om man går den omvägen. Men å andra sidan medför det heller ingen katastrof, om de av herrar Örne och Wohlin klandrade uttrycken stå kvar.

Jag hemställer ännu en gång, att kammaren måtte antaga utskottets motivering.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att, utom beträffande motiveringen, vartill han ville återkomma efteråt, hade i avseende på det nu ifrågavarande utlåtandet endast yrkats, att vad utskottet hemställt skulle bifallas.

På gjord proposition bifölls utskottets hemställan.

Vidkommande motiveringen, fortsatte herr talmannen, hade framställts fyra olika ändringsyrkanden, beträffande vilka särskilda propositioner komme att göras, nämligen 1:o), av herr Wohlin, att andra meningen av andra stycket skulle utelämnas; 2:o), av herr Wohlin, att det i sista meningen av tredje stycket förekommande ordet »utpräglad» skulle utelämnas; 3:o), av herr Örne, att de i första meningen av tredje stycket å sid. 7 i det tryckta utlåtandet förekommande orden »utan onödigt dröjsmål» skulle utelämnas; samt 4:o), av herr Örne, att sista meningen av tredje stycket å sid. 7 skulle utelämnas. Därjämte hade yrkats avslag å samtliga ifrågavarande ändringsyrkanden.

Ang. riktlinjer för Sveriges penningpolitik. (Forts.)

Sedermera gjordes beträffande vart och ett av de under 1:o)—4:o) upptagna yrkandena propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å detsamma; och förklarades propositionerna på avslag å berörda yrkanden vara med övervägande ja besvarade.

Föredrogos ånyo bankoutsnittets utlåtanden:

nr 53, i anledning av väckta motioner om utredning angående vissa åtgärder för åstadkommande av prisförhöjning å inhemska varor; och

nr 54, i anledning av väckt motion om åstadkommande av en internationell reglering av penningväsendet i syfte att hålla de internationella grosshandelspriserna tillnärmelsevis konstanta.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

På framställning av herr talmannen beslöts att handläggningen av återstående ärenden på föredragningslistan skulle uppskjutas till morgondagens sammanträde.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 303, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående anslaget till tryckningskostnader.

Anmälades och godkändes bankoutsnittets förslag till riksdagens skrivelse, nr 305, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Anmälades och bordlades

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 73, i anledning av väckta motioner om ändring av tullen å kaffe;

nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt ävensom en i ämnet väckt motion; och

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela förbud mot tillverkning av brännvin av sockerbeter under tillverkningsåret 1933/1934; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 100, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa åtgärder till främjande av avsättningsförhållandena för slaktdjur samt kött och fläsk ävensom i ämnet väckta motioner;

nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställning angående ordinarie anslaget till departementschefen jämte en i ämnet väckt motion;

nr 102, i anledning av väckt motion angående sänkning av arvoden för bankofullmäktige m. fl. arvodestagare;

nr 103, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst i vad rör jordbruksärenden; och

nr 104, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående nionde huvudtitelns anslag till tryckningskostnader.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 6.48 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
